

Sosiaali- ja kriisipäivystyksen henkilökunnan esittämä pyyntö käsitellä uudelleen henkilöstöjaoston päätös §92 (27.4.2023) muuttaa yhden sosiaalityöntekijän virka sosiaaliohjaajan viraksi, Pohjanmaan sosiaali- ja kriisipäivystyksessä.

Aluehallitus 28.08.2023 § 209
2239/00.02.03.00/2023

Valmistelija Nåls Carina
Kola Siv

Lisätietoja: puhelinnumero: 06 218 1111 (vaihe), etunimi.sukunimi@ovph.fi

Käytännössä on monenlaisia tapoja järjestää sosiaalipäivystys. Pohjanmaan sosiaali- ja kriisipäivystyksessä on 11 sosiaalityöntekijän virkaa ja yksi palveluyksikön päällikön virka. Pohjanmaan hyvinvointialueen henkilöjaoston päätöksen mukaan (27.4.2023/92 §) yksi sosiaalityöntekijän virka on muutettu sosiaaliohjaajan viraksi. Sosiaali- kriisipäivystyksen toiminta pohjautuu työparityöskentelyyn, jossa kaksi sosiaalityöntekijää on miltei aina yhtä aikaisesti päivystysvuorossa. Toinen etupäivystäjänä ja toinen takapäivystäjänä. Tuleva palveluyksikön päällikkö ei tule tekemään varsinaista sosiaali- ja kriisipäivystyksen kuuluvaa työtä vaan ennemmin hallinnollisia tehtäviä. Päivystystyön luonteesta johtuen jokaisen sosiaalipäivystyksen käytettävissä on oltava hyvinvointialueen virkasuhteinen sosiaalityöntekijä, jolla on laajat oikeudet päätösten tekemiseen. Sosiaalityöntekijän työparina voi kuitenkin toimia sosiaaliohjaaja ja sosiaaliohjaaja voi myös lain puitteissa toimia aika itsenäisesti myös sosiaali- ja kriisipäivystykseen tulleissa yhteydenotoissa ja tehtävissä.

Sosiaalihuoltolain (2014/1301) 29 § mukaan sosiaalipäivystys on järjestettävä ympärivuorokautisesti kiireellisen ja välttämättömän avun turvaamiseksi kaiken ikäisille. Päivystys on toteutettava siten, että palveluun voi saada yhteyden ympäri vuorokauden ja kiireelliset sosiaalipalvelut voidaan antaa siten kuin tässä tai muussa laissa säädetään. Päivystävissä yksiköissä on oltava riittävät voimavarat ja osaaminen, jotta palvelun laatu ja asiakasturvallisuus toteutuvat. Sosiaalipäivystystä toteutettaessa on toimittava yhteistyössä ensihoitopalvelun, terveydenhuollon päivystyksen, pelastustoimen, poliisin, hätäkeskuksen ja tarpeen mukaan muiden toimijoiden kanssa. Sosiaali- ja kriisipäivystykseen vastuutehtäviin kuuluu välttämättömän ja kiireellisen sosiaalihuollon arvioinnista, toteuttamisesta ja järjestämisestä. Kiireellisen sosiaalipalvelun tarpeessa voi olla esimerkiksi hoivaa vaille jäänyt lapsi, nuori ongelmineen, päihteiden käytön johdosta nopeasti hoitoa tarvitseva henkilö, iäkäs ihminen, jonka kunto äkillisesti heikkenee tai lähisuhde-perheväkivaltaa kokenut henkilö. Sosiaali- ja kriisipäivystyksen vastuulla on myös akuutin psykososiaalisen tuen järjestäminen ja koordinointi kriisi- ja suuronnettomuustilanteissa.

Sosiaali- ja kriisipäivystys vastaa kiireelliseen sosiaalihuollon avuntarpeeseen ympäri vuorokauden kaikkina viikonpäivinä. Arviointi aloitetaan asiakkaan, omaisen hätäkeskuksen tai muun viranomaisen tai muun yhteydenoton perusteella. Mikäli asiakas tarvitsee välitöntä apua, päivystävä sosiaalityöntekijä ryhtyy viivytyksettä tarvittaviin toimiin asiakkaan auttamiseksi. Palvelun tarvetta arvioidaan yhdessä asiakkaan kanssa. Arvioinnissa toimitaan tarvittaessa yhteistyössä terveydenhuollon päivystyksen, poliisin, hätäkeskuksen, pelastustoimen ja tarpeen mukaan muiden toimijoiden kanssa.

Sosiaalihuoltolain (2014/1301) § 36 mukaan palvelutarpeen arvioinnista vastaa palvelutarpeen arvioimisen kannalta tarkoituksenmukainen sosiaalihuollon ammattihenkilöstä annetun lain 3 §:ssä tarkoitettu sosiaalihuollon ammattihenkilö, jolle muualla laissa toisin säädetä. Erityistä tukea tarvitsevien lasten ja muiden erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden palvelutarpeen arvioinnin tekemisestä vastaa virkasuhteessa oleva sosiaalityöntekijä. (14.4.2023/682). Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä (817/2015) § 3:n mukaan tarkoitetaan tässä ne sosiaalihuollon ammattilaiset, jotka ovat tämän lain nojalla saaneet ammatinharjoittamisoikeuden (laillistettu ammattihenkilö) ja ne, joilla tämän

lain nojalla on oikeus käyttää sosiaalihuollon ammattihenkilön ammattinimikettä (nimikesuojattu ammattihenkilö). Koska palvelutarpeen arviointi (myös kiireellisen sosiaalihuollon arviointi) on sosiaalihuollon kuuluva keskeinen tehtävä, palvelutarpeen arvioinnin tekemisestä vastaa virkasuhteinen sosiaalihuollon ammattilainen, joilla on tarkoituksenmukainen koulutus. Laki on jättänyt hyvinvointialueille harkintavaltaa sen suhteen, mikä on tehtävän edellyttämä tarkoituksenmukainen koulutus eri tilanteissa. Sosiaaliohjaaja voi näin ollen sosiaalihuoltolain perusteella toimia ja vastaa sosiaalihuoltolain § 36 mukaan palvelutarpeen arvioinneista, lukuun ottamatta erityistä tukea tarvitsevien lasten ja muiden erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden palvelutarpeen arvioimisesta.

Pohjanmaan sosiaali- ja kriisipäivystykseen on tähän asti tullut noin 3435 yhteydenottoa, viime vuonna (2022) yhteensä 5052 yhteydenottoa. Yhteydenotot johtaa toimenpiteisiin, joista lastensuojeluilmoituksen kirjaaminen on yleisin toimenpide v. 2023 (942/3435) 27,5 %, ohjaus ja neuvonta toiseksi yleisin (920/3453) 26,7% ja kolmanneksi yleisin toimenpide on asian selvittely (427/3435) 12,4%. Ei toimenpiteisiin johtuvia yhteydenottoja on tähän asti ollut noin 11,41% (392/3435). Puhelinkeskustelu toimenpiteenä on noin 7,74% ja kotikäyntien tai tapaamisien määrä 2,01%.

Sosiaali- ja kriisipäivystyksen sosiaalityöntekijä päättää lapsen kiireellisestä sijoituksesta ja kiireellisen sijoituksen lakkauttamisesta (LsL 38§, 39§) sekä kiireelliseen sijoitukseen liittyvästä yhteydenpidon rajoittamisesta (LsL 62§). Pohjanmaan sosiaali- ja kriisipäivystys on tähän asti tehnyt kuusi (6) kiireellistä sijoitusta eikä yhtään kiireellisen sijoituksen lakkauttamispäätöstä eikä rajoittamispäätöstä. Yli 15v lasten poliisikuulusteluja on ollut 36 ja poliisin puhuttelu alle 15 vuotiaille on ollut 15. Sosiaaliohjaaja voi olla edustamassa sosiaalihuoltoa yli 15 v lasten poliisikuulusteluissa ja alle 15 v lasten poliisin puhutteluissa.

Sosiaalitoimella on myös oikeus saada poliisilta tarpeellista virka-apua laissa säädettyjen tehtäviensä suorittamiseksi (laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista [812/2000] 22 § ja poliisilaki [872/2011] 9 luku 1 § 1 momentti). Sosiaalityöntekijä tai sosiaaliohjaaja arvioi poliisille tehtävän etsintäkuulutuspyynnön ja/ tai virka-apupyynnön tarpeellisuutta, mutta vaan sosiaalityöntekijällä on oikeus tehdä itse virka-apupyynnön. Virka-apu pyyntöjä on tehty tähän mennessä v. 2023 yhteensä 9. Niissä tehtävissä, joissa laki edellyttää virkasuhteisen sosiaalityöntekijän tekemää päätöstä, on toiminta järjestettävä siten, että sosiaalityöntekijä käytännössä vastaa tilannearviosta ja siihen perustuvan päätöksen tekemisestä. Muita sosiaalihuollon ammattihenkilöitä voidaan käyttää päivystystilanteissa jotka eivät edellytä sosiaalityöntekijän tekemää tilannearviota ja päätöstä.

Pohjanmaan sosiaali- ja kriisipäivystyksen tukena toimii myös esimiespäivystys, johon kuuluu johtavia sosiaalityöntekijöitä kolme ja tällä hetkellä kaksi päällikköä. Lapsen sijaishuoltopaikan muuttaminen on johtavan viranhaltijan päätös (esimiespäivystäjä) myös sosiaalihuoltolain (710/1982 §42) oikeus päästä huollon tarpeessa olevan henkilön asuntoon tai olinpaikkaan on johtavan viranhaltijan tekemä päätös (esimiespäivystäjä).

Ammattitaitoinen ja kokenut sosiaaliohjaaja voi siis periaatteessa hoitaa kaikki muut sosiaali- ja kriisipäivystykseen tulleet yhteydenotot lukuunottamatta kiireellisen sijoituksen aloittamista, kiireellisen sijoituksen lakkauttamista sekä siihen liittyvän yhteydenpidon rajoittamista. Myös virka-apu pyynnön laatiminen vaatii sosiaalityöntekijän pätevyyden. Sosiaaliohjaaja ei voi kuitenkaan toimia yksin päivystysvuorossa. Takapäivystäjän on aina oltavana sosiaalityöntekijä varmistaakseen, että sosiaaliohjaajalla on käytettävissään sosiaalityöntekijä niissä tilanteissa, kun yhteydenoton laatu sen vaatii. Sosiaaliohjaaja toimii yhä enemmän sosiaalityöntekijän työparina kaikissa palvelutehtävissä. Sosiaaliohjaaja voi myös antaa psykososiaalista tukea tai järjestää akuuttia psykososiaalista tukea. Sosiaaliohjaaja voi myös olla koordinoivassa roolissa kriisi ja suuronnettomuuksissa. Pohjanmaan sosiaali- ja kriisipäivystyksen v. 2023 yhteydenotoista 50 on ollut kriisiapu. Virkasuhteessa oleva sosiaaliohjaaja voi myös myöntää täydentävää toimeentulotukea kiireellisissä tilanteissa. Edelleen tulee myös paljon tehtäviä sosiaali- ja

kriisipäivystykseen, jossa annetaan asiakkaille ohjausta ja neuvonta, tehtävä joka sosiaaliohjaaja voi hoitaa.

Vastaisuudessa tulee olemaan yhä haastavampaa ylläpitää toimintamalli, jossa kaksi sosiaalityöntekijää toimii työparina, kun sosiaalityöntekijöistä on hyvinvointialueellamme pula. Palkkaamalla sosiaaliohjaaja sopiviin tehtäviin voidaan pyrkiä ylläpitämään parityöskentelyn etuja ja samalla huolehtia, että sosiaalityöntekijän resurssit voidaan jotenkin taata myös tulevaisuudessa.

Sektorijohtaja, työkäiset Penttinen Erkki

ehdottaa, että hallitus päättää, että henkilöjaoston päätös §92 (27.4.2023) muuttaa yhden sosiaalityöntekijän virkanimike sosiaaliohjaajaksi 1.7.2023 alkaen, Pohjanmaan sosiaali- ja kriisipäivystyksessä pysyy muuttumattomana.

Päätös:

Ehdotus hyväksyttiin.

Jakelu